

Economies transformadores de Barcelona

Ruben Suriñach Padilla

MONTABER

**Ajuntament
de Barcelona**

Amb la col·laboració del

Comissionat d'Economia Social, Desenvolupament Local i Consum

Economia del bé comú

L'economia del bé comú és una proposta de model socioeconòmic que pretén reorientar el model econòmic actual, fonamentat en el benefici individual, i enfocar-lo cap al bé comú. Per fer-ho es basa en dos pilars:

- El reconeixement legal en gran part dels marcs constitucionals occidentals que l'economia ha d'estar al servei del bé comú.¹⁴
- El *balanç del bé comú*, com a eina per mesurar la contribució al bé comú de les organitzacions que componen el sistema econòmic. Aquest balanç estableix una puntuació (de l'1 al 1.000), que s'obté a partir d'una matriu que relaciona els cinc valors fonamentals en què es basa el moviment –dignitat humana, solidaritat, sostenibilitat ecològica, justícia social, i participació democràtica i transparència– amb els proveïdors, finançadors, empleats, clients i àmbit social.

És un moviment que parteix en gran mesura d'un model d'organització socioeconòmic teòric, però que incorpora eines molt pràctiques per aplicar a les empreses, les administracions públiques, els centres d'ensenyament, etc.

Mesures del bé a la comunitat

El moviment de l'economia del bé comú parteix d'un fil cronològic que té els seus inicis en les obres de filòsofs com Aristòtil o Ciceró.¹⁵ La fita que marca el punt de partida del moviment és la publicació del llibre *Change Everything: Creating an Economy for the Common Good*, de l'economista austríac Christian Felber, l'any 2010. Aquest llibre, elaborat amb contribucions de setanta empreses, defineix l'arquitectura organitzativa on s'insereixen els resultats del balanç del bé comú, i la seva interrelació amb la fiscalitat i els marcs estructurals.

¹⁴. Extret del web de l'Associació Catalana per al Foment de l'Economia del Bé Comú: «Tota activitat econòmica serveix al bé comú» (art. 151, Constitució de Baviera). L'economia ha de «promoure el bé dels qui la integren» (Constitució Espanyola, Preàmbul).

¹⁵. En aquest enllaç, es pot seguir el recorregut històric que relaten (veure codi QR).

El moviment neix i s'expandeix en un primer moment a Alemanya i Àustria, implica més de 150 organitzacions i forma consultors del bé comú (per acompanyar les organitzacions en l'aplicació del balanç). A partir de l'any 2011 es va estendre a altres països europeus, com França i Itàlia, i el 2013 arriba a l'Estat espanyol, amb la creació de l'Asociación Federal Española de Fomento de la Economía del Bien Común.¹⁶ El 2014 es crea l'Associació Catalana pel Foment del Bé Comú,¹⁷ que es presenta el 2015 a Barcelona.¹⁸

Presència social avui

A escala global, aquest moviment, a final de 2016 tenia el suport de 1.980 empreses i 6.566 persones simpatitzants (signatàries que hi donen suport), i estava articulat per associacions territorials a més de quinze països.¹⁹ La presència majoritària és a Alemanya i Àustria, on es comptabilitzen més de 1.300 associacions i empreses, el 83 % del total. D'aquestes, més de 200 han fet el balanç del bé comú, amb diferents graus d'aprofundiment.

Pel que fa a l'Estat, té una presència desigual, amb dos pols més dinàmics a València i Saragossa.²⁰ Segons les estadístiques del seu web, hi ha gairebé 2.100 persones simpatitzants. Pel que fa al suport per part d'empreses i entitats, n'hi ha 285 que donen suport, de les quals set havien fet el balanç²¹ a final de 2016 (vegeu l'experiència de Can Cet al requadre).

A Catalunya, el moviment de l'economia del bé comú és en una fase inicial. S'articula al voltant de l'Associació Catalana pel Foment del Bé Comú, formada per quatre grups territorials: Barcelona, Terrassa, Terres de Lleida i Girona. Hi ha aproximadament cent persones que hi donen suport (de les quals vint són actives) i unes vint empreses (de les quals una havia fet el balanç a final de 2016). També s'està treballant amb alguns ajuntaments adaptant el balanç a l'organització municipal i fent tallers i seminaris de difusió. Aquesta entitat ha signat un conveni de col·laboració amb la Universitat de Barcelona per tal de potenciar les línies de recerca i impulsar una càtedra.²² N'és una fita destacable que el Districte d'Horta-Guinardó hagi fet el balanç com a eina de millora interna de l'Administració del districte (vegeu el detall al requadre).

¹⁶. <http://www.economia-del-bien-comun.org/es>

¹⁷. <http://ebccatalunya.cat>

¹⁸. En aquest enllaç es pot veure el programa de la presentació (veure codi QR).

¹⁹. Dades extretes de la web: <https://www.ecogood.org/en/what-economy-common-good>

²⁰. Saragossa: <http://www.ebczaragoza.org>, i València: <http://ebcvalencia.org>

²¹. Dades extretes de la web: <https://www.ecogood.org/en/what-economy-common-good>

²². Més detalls a l'enllaç del codi QR.

Can Cet

És un centre especial de treball (CET) amb seu a Badalona fundat l'any 1995, que formalment pren forma de societat limitada. Té una plantilla composta en un 70 % per persones amb algun tipus de discapacitat. El seu camp d'activitat es divideix en tres àrees: medi natural, social i serveis. Ofereixen serveis diversos en l'àmbit de la jardineria i el treball a l'espai natural, acompanyen les persones que s'incorporen a l'empresa, a qui es fa un seguiment personalitzat per a la seva correcta integració professional, així com suport psicosocial, i ofereixen serveis de neteja viària i d'edificis, atenció telefònica, consergeria, etc.

Can Cet és l'empresa pionera a Catalunya quant a l'elaboració del balanç del bé comú.¹ Com a pionera, va aplicar aquest balanç a l'exercici 2013, i ho va fer amb el màxim nivell de profunditat; per tant, amb auditoria inclosa. D'acord amb els barems de la metodologia ideada per Christian Felber, Can Cet suma 624 de 1.000 punts, la qual cosa la situa a la franja alta de puntuació.

Si analitzem el paper que compleix el balanç en relació amb Can Cet i a la seva

Can Cet és l'empresa de serveis pionera a Catalunya en l'elaboració del balanç del bé comú.

¹ <http://www.cancet.org/be-comu/>

potenciació com a empresa amb impacte social positiu (i per tant amb capacitat transformadora sobre l'estructura socioeconòmica dominant), segurament podem qualificar el balanç d'eina de responsabilitat social innovadora i atractiva, però seria molt atrevit definir-ho com la base d'un sistema econòmic alternatiu, sobretot entenent les complexitats en termes de capacitat d'incidència política, mobilització social, articulació de pràctiques eco-

nòmiques i desafiament cultural que implica una proposta econòmica alternativa.

El balanç del bé comú del Districte d'Horta-Guinardó

Una experiència destacable és la del Districte d'Horta-Guinardó, que va sotmetre la seva estructura organitzativa i tècnica al balanç del bé comú. Com mostra l'informe de resultats del procés,¹ aquest balanç ha estat l'excusa per desenvolupar un procés participatiu d'anàlisi de les condicions de gestió del Districte, on han participat entre 20 i 25 persones treballadores, que han dut a terme 130 accions de millora en els diferents indicadors del balanç.

Aquesta anàlisi va fer aflorar mancances importants, especialment pel que fa als subministraments, la política de compres i en relació amb l'ús de finances ètiques. En conjunt, el resultat ha estat de 551, un esglaó per sota de l'exemple de Can Cet. De les 130 accions de millora definides en diferents àmbits d'intervenció, es van seleccionar 20 mesures a accomplir anualment.

El que més destaca en aquest cas és que una instància de gestió pública s'hagi sot-

Pàgina següent:

Matriu del balanç del bé comú realitzat al Districte Horta-Guinardó (Barcelona).

Balanç del Bé Comú | novembre de 2016

Matriu del Bé Comú

(Resultat de la Valoració de les persones participants en els tallers)

551	Dignitat Humana	Solidaritat	Sostenibilitat ecològica	Justícia Social	Participació democràtica i transparència
A – Proveïdors	A1.- Gestió dels subministraments respectuosos amb els drets humans. 32%	A2.- Gestió solidària dels subministraments. 45%	A3.- Gestió ecològica dels subministraments. 40%	A4.- Gestió dels subministraments que reinverteixen en el territori. 26%	A5.- Gestió transparent dels subministraments. 47%
	B1.- Gestió de les finances respectuosos amb els drets humans. 65%	B2.- Gestió solidària de les finances. 25%	B3.- Gestió ecològica de les finances. 63%	B4.- Gestió finances que reinverteixen en el territori. 53%	B5.- Gestió transparent i democràtica de les finances. 73%
B – Finançadors	C1.- Qualitat del lloc de treball i igualtat. 71%	C2.- Repartiment del volum de treball i ocupabilitat. 54%	C3.- Promoció del comportament ecològic de l'equip humà. 54%	C4.- Repartiment just de la renda. 60%	C5.- Democràcia interna i transparència. 63%
	D1.- Serveis bàsics que garanteixin la qualitat de vida a tots els ciutadans. 69%	D2.- Infraestructures i mitjans per a la col·laboració. 63%	D3.- Concepció ecològica en la gestió del municipi. 58%	D4.- Riquesa generada i distribuïda amb equitat. 64%	D5.- Gestió municipal transparent i amb participació ciutadana. 51%
D – Ciutadania	E1.- Foment dels valors relacionats amb els drets humans 62%	E2.- Foment de la col·laboració entre els agents. 70%	E3.- Foment del comportament ecològic. 57%	E4.- Foment de la distribució equitativa de la riquesa. 46%	E5.- Foment dels valors democràtics i de la participació activa. 68%
	60%	51%	54%	50%	60%

més a una anàlisi d'aquest tipus, ja que normalment des de les administracions s'emetten recomanacions de bona conducta a la ciutadania en general i a les empreses, però sovint no es predica amb l'exemple, la qual cosa genera una sensació d'escepticisme cap a les problemàtiques socials i ambientals sobre les quals volen sensibilitzar. Seria desitjable que cada vegada més instàncies de gestió pública se sotmetessin a aquest tipus de processos participatius i rendició de

El Guinardó és un barri amb un nombre significatiu d'entitats que desenvolupen una intensa activitat veïnal. A la imatge, una assemblea del col·lectiu Guinardó Vol Espais, un moviment veïnal que promou la gestió comunitària dels espais públics.

comptes ambientals, socials i de bon govern, per convertir l'Administració en una organització socialment responsable.